

Likabehandlingsplan

Förskola, skola och fritidshem

Hur vi arbetar mot diskriminering, trakasserier och
kränkande behandling

Verksamhetsår 2025-2026

Innehåll

Syfte.....	3
Vision och mål	3
Skolans uppdrag	3
Lagar och förordningar.....	4
Definitioner	5
Diskriminering	5
Trakasserier	6
Sexuella trakasserier	6
Kränkande behandling.....	6
Exempel på olika typer av kränkningar	7
Främjande insatser	11
Förebyggande arbete	12
Elev- och barnhälsans arbete	12
Åtgärdande arbete	13
Ansvarsfördelning för arbetet med likabehandling i verksamheten.....	16

Syfte

Planen ska säkerställa att alla i verksamheten behandlas med respekt och att ingen utsätts för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. Arbetet ska vara förebyggande, främjande och åtgärdande.

I 6 kap. skollagen (2010:800) framgår det att det är huvudmannen som ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter de inom ramen för sin tjänst är ålagda att göra, för att förebygga, upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling. I Pilkrogs förskole- och skolverksamhet är det således föreningens styrelse som ansvarar för att systemet finns och fungerar medan det är rektorn som ansvarar för att det genomförs i praktiken. I skollagen finns inte ett förbud av kränkande behandling mellan barn/elever medan kränkningar mot barn/elever av huvudman och personal uttryckligen är förbjudet.

Vårt arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkningar ska alltid innehålla alla de perspektiv som detta kan innebära dvs kränkningar mellan elev-elev, elev-personal, personal-elev och personal-personal. Den som uppger att hen blivit kränkt ska alltid tas på allvar. Lagstiftningen omfattar även förbud mot repressalier, dvs en elev får inte utsättas för repressalier om hen anmält eller medverkat i en utredning som gäller överträdelse av lagen.

Vision och mål

På Pilkrogs friskola tar vi hand om varandra och vår miljö. Här blir man respekterad för den man är. Alla får ha sin kropp, sitt namn, sitt utseende, sina kläder, sina saker, sina åsikter och sina känslor ifred!

Vår vision på Pilkrog är: ***Vi ser alla barn, vi gör dem redo!***

Med dessa ord vill vi sträva mot att alla barn ska bli sedda och respekterade för dem de är. Vi ska se deras individuella behov och utforma mål som möjliggör att de når sin berättigade kunskapsutveckling, blir goda samhällsmedborgare samt gör dem redo för sin egen framtid så långt det är möjligt.

Skolans uppdrag

Syftet med utbildningen inom skolväsendet är reglerat i skollagens 1 kap. och i 5 § står följande:

” Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.”

Lagar och förordningar

Att inte bli utsatt för kränkande behandling är en grundlagsstadgad rättighet och i inledningen av regeringsformen (1974:152) står det att ”Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.”

Enligt diskrimineringslagen (2008:567) ska huvudmannen se till att varje verksamhet arbetar målmedvetet för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever oavsett de sju diskrimineringsgrunderna. Det innebär att skolorna ska göra allt för att ingen ska bli diskriminerad eller trakasserad. Varje år ska det upprättas en plan som innehåller en översikt över det som behövs göras för att främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever upprättas.

Enligt 6 kap. i skollagen (2010:800) så ska huvudmannen ansvara för att det inom ramen för verksamheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever och att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förhindra kränkande behandling av barn och elever. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska skrivas i efterföljande års plan. Vidare ska skolan beskriva hur den lever upp till den så kallade handlingsplikten. Den innebär att så snart någon av personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, ska det anmälas till rektor. Rektor är skyldig att skyndsamt anmäla till huvudman och ansvara för att händelsen allsidigt och skyndsamt utreds. I förekommande fall ska rektor vidta de åtgärder som krävs i det speciella fallet och genomföra de åtgärder som krävs för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

I skollagens 6 kapitel finns också ett förbud för vuxna i skolan att kränka ett barn eller en elev – till exempel säga nedsättande saker, hota eller använda våld.

Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnens rättigheter betonar i artikel 2 vikten av att inget barn ska utsättas för diskriminering eller andra repressalier oberoende av status, aktivitet, åsikter eller tro hos barnets vårdnadshavare eller familjemedlemmar. Artikel 19 beskriver att barn ska skyddas från all form av våld från sina föräldrar, närstående eller andra som utövar omsorg av barnet (fysiskt, psykiskt, sexuellt). Artikel 29 uttrycker att alla barn ska ha rätt att få utvecklas, lära sig om sina rättigheter och få förståelse för naturen och andra människors lika värde.

I förskolans läroplan (Lpfö 18) och skolans läroplan (Lgr 22) kan man läsa om att alla tendenser till diskriminering, trakassering eller kränkning ska aktivt motverkas:

- Ingen ska i skolan eller förskolan bli ”utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder”.
- Skolan och förskolan ska spegla de värden och rättigheter som ”uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa”.

Definitioner

Diskriminering

Diskriminering innebär att någon behandlas sämre än någon annan i en liknande situation på grund av någon av de sju diskrimineringsgrunderna nedan. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt. Diskriminering kan bara begås av vuxna i verksamheten då de är överordnade barnen i form av ansvar och makt. Det är viktigt att komma ihåg att barn kan diskriminera i praktiken, genom att behandla andra barn sämre på grund av skyddade grunder, men de kan inte hållas juridiskt ansvariga enligt diskrimineringslagen. Det är de vuxna i verksamheten som bär ansvaret att stoppa och förebygga sådana beteenden.

- **Kön:**
  - Alla elever och all personal deltar i en jämställd verksamhet. Barn och elever ska ha samma möjligheter att pröva och utveckla olika förmågor och intressen utan begränsningar utifrån stereotyper, könsroller och fördomar om vad som är kvinnligt och manligt. Vi verkar för att elever får lika stort inflytande över och utrymme i verksamheten.
- **Könöverskridande identitet eller uttryck:**
  - Med könöverskridande identitet menas att människor på olika sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck mot föreställningar om hur kvinnor och män, pojkar och flickor förväntas vara och se ut. Man definierar sig inte som flicka eller pojke genom sin klädsel eller ger på annat sätt uttryck för att tillhöra ett annat kön. Vi agerar då vi hör kränkande ord på grund av könöverskridande identitet eller uttryck.
- **Etnisk tillhörighet:**
  - Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Vi förebygger och förhindrar diskriminering och trakasserier på grund av etnisk tillhörighet. Vi vill att alla ska känna sig välkomna i vår verksamhet.
- **Religion och annan trosuppfattning:**
  - Ingen diskrimineras eller trakasseras på grund av hans eller hennes religion eller annan trosuppfattning. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.
- **Funktionsnedsättning:**
  - Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella. Som funktionsnedsättning räknas både sådana som syns och sådana som inte märks lika lätt. Vi arbetar med tillgängliga lärmiljöer där barn har möjlighet att delta oavsett funktionsnedsättning.
- **Sexuell läggning:**
  - Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Vi accepterar inte kränkningar på grund av sexuell läggning. All personal ska ha kunskap i HBTQ-frågor.
- **Ålder:**
  - Ingen elev ska diskrimineras på grund av sin ålder. Elevernas ansvar ska däremot få öka med stigande ålder och mognad.

Trakasserier

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har koppling till en diskrimineringsgrund enligt diskrimineringslagen.

Sexuella trakasserier

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Det behöver inte ha koppling till en diskrimineringsgrund – det sexuella beteendet i sig är det centrala. När det kommer till ett barn behöver det inte handla om "sexualitet" i vuxen mening, utan om beteenden som känns obehagliga, gränsöverskridande eller nedvärderande för barnet. Det viktiga är det utsatta barnets upplevelse, inte om barnet som gör det "förstår" innebörden.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker principen om alla människors lika värde, men utan koppling till diskrimineringsgrunderna. Det regleras i skollagen, inte diskrimineringslagen, och används främst i skolmiljöer. Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkande behandling kan äga rum i alla miljöer och när som helst, t ex på internet.

Exempel på olika typer av kränkningar

Tabell 1. Ett barn eller en elev kränker ett annat barn eller en elev			
Diskriminering	Trakasserier	Sexuella trakasserier	Kränkande behandling
I lagens mening kan inte ett barn vara diskriminerande men kan agera på ett sätt som utgör trakasserier utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.	<p>Utifrån kön. Ett barn retar en pojke för att han vill leka med dockor.</p> <p>Utifrån könsidentitet eller könsuttryck. Ett barn blir retat för att hen har kläder som inte "passar" det kön andra tror att hen har.</p> <p>Utifrån etnisk tillhörighet. Ett barn får inte vara med "för att du kommer från ett annat land".</p> <p>Utifrån religion eller trosuppfattning. Ett barn retar någon för att hen inte äter viss mat av religiösa skäl.</p> <p>Utifrån funktionsnedsättning. Ett barn säger att någon inte får vara med för att hen "är långsam" eller "inte kan lika bra".</p> <p>Utifrån sexuell läggning (gäller även barnets familj). Ett barn säger att det är "konstigt" att någon har två mammor eller två pappor.</p> <p>Utifrån ålder. Äldre barn säger till yngre att de är "för små" eller "bebisar" och därför inte får vara med.</p>	<p>Beröring. Ett barn tar på ett annat barns kropp eller könsområde utan samtycke, även om det sker "på skoj".</p> <p>Kommentarer. Ett barn kommenterar ett annat barns kropp på ett sexuellt sätt, t.ex. skrattar åt eller pekar på könsdelar.</p> <p>Blottar. Ett barn drar ner ett annat barns byxor eller lyfter på kläder för att titta.</p> <p>Olustigt. Ett barn säger sexuellt laddade ord till ett annat barn på ett sätt som gör barnet obekvämt.</p> <p>Tvingande. Ett barn tvingar eller pressar ett annat barn att delta i lekar med sexuellt innehåll.</p> <p>Visuellt. Barn visar bilder eller gester med sexuellt innehåll för att reta eller kränka.</p> <p>Viktigt att förstå Små barn kan göra sådant här utan att förstå att det är sexuella trakasserier — men det gör inte händelsen mindre allvarlig.</p> <p>Vi måste alltid utreda, stoppa och ge stöd till alla inblandade barn.</p> <p>Det är också viktigt att skilja på utforskande lekar mellan jämnåriga (som kan vara ömsesidiga och inte kränkande) och beteenden som är påträngande, ensidiga eller obehagliga.</p>	<p>Uteslutning. Att konsekvent inte få vara med i en lek.</p> <p>Retande eller elaka kommentarer. Att bli kallad dum, ful eller liknande.</p> <p>Hot eller aggressiva handlingar. Att skrämmas, hotas eller bli utsatt för knuffar, slag eller förstörda saker.</p> <p>Härmande på ett nedvärderande sätt. Att ett barn härmar ett annat barns röst, rörelser eller sätt att prata för att förlöjliga.</p> <p>Att sprida rykten. Även små barn kan säga saker om någon som gör att andra inte vill leka med barnet.</p>

Tabell 2. En vuxen i verksamheten kränker ett barn eller en elev			
Diskriminering	Trakasserier	Sexuella trakasserier	Kränkande behandling
<p>Utifrån kön. En viss könstillhörighet ges konsekvent fördelar gentemot ett annat kön i verksamheten.</p> <p>Utifrån könsidentitet eller könsuttryck. Barn tillåts inte att klä sig könsöverskridande.</p> <p>Utifrån etnisk tillhörighet. Ett barn med annat modersmål än svenska inte får samma möjlighet att uttrycka sig i aktiviteter.</p> <p>Utifrån religion eller trosuppfattning. Alla barn måste delta i en viss religiös aktivitet trots olika religiösa bakgrunder i gruppen.</p> <p>Utifrån funktionsnedsättning. Vissa aktiviteter i verksamheten är inte valda utifrån att alla barn ska ges möjlighet att vara med.</p> <p>Utifrån sexuell läggning (gäller även barnets familj). I undervisningen förminskar den vuxna olika typer av familjekonstellationer.</p> <p>Utifrån ålder. Vuxna har ett förhållningsätt som missgynnar vissa barns behov eller önskemål utifrån antagandet att de inte kan utföra en uppgift på grund av sin ålder.</p>	<p>Utifrån kön. Flickor får inte ta lika stor plats som pojkarna under morgonsamlingen då flickorna förväntas vara "lugna".</p> <p>Utifrån könsidentitet eller könsuttryck. En pojke uppmanas av en vuxen att byta om till byxor då pojkar inte har kjol.</p> <p>Utifrån etnisk tillhörighet En vuxen antar att ett barn "inte förstår" på grund av barnets bakgrund och därför inte inkluderar barnet i samtal.</p> <p>Utifrån religion eller trosuppfattning. En vuxen gör sig lustig över barnets religiösa traditioner, matregler eller symboler.</p> <p>Utifrån funktionsnedsättning. Ett barn med neuropsykiatriska svårigheter får höra att hen "måste skärpa sig" i situationer där barnet behöver stöd.</p> <p>Utifrån sexuell läggning (gäller även barnets familj). En vuxen antyder att ett barn med två mammor "saknar en pappa" på ett nedvärderande sätt.</p> <p>Utifrån ålder. En vuxen avfärdar yngre barns behov eller önskemål med "du är för liten" eller "du klarar inte av detta" på ett sätt som nedvärderar barnet.</p> <p>Det viktiga att komma ihåg: Trakasserier från vuxna är alltid allvarligt, eftersom vuxna har makt och ansvar. Det räcker att barnet upplever att det blivit kränkt på grund av en diskrimineringsgrund för att vi ska utreda.</p>	<p>Önskad beröring med sexuell innebörd En vuxen tar på barnets kropp eller könsområde på ett sätt som inte är nödvändigt eller önskat.</p> <p>Sexuella kommentarer eller ord Kommentarer om barnets kropp, utseende eller utveckling som har sexuell ton. Anspelningar eller skämt som barnet inte kan värja sig mot.</p> <p>Visuella handlingar Att visa barnet bilder, filmer eller gester med sexuellt innehåll. Att exponera sin egen kropp på ett sätt som är sexuellt laddat.</p> <p>Påtryckningar eller krav Att försöka få barnet att delta i lekar eller handlingar med sexuell innebörd. Att pressa barnet att titta, röra eller prata om något sexuellt.</p> <p>Digitala uttryck (för äldre barn) Skicka sexuella bilder eller meddelanden. Be barnet skicka bilder på sin kropp.</p> <p>Det viktiga att komma ihåg: Barn behöver inte förstå vad som händer för att det ska räknas som sexuella trakasserier. Det är barnets upplevelse som är utgångspunkten. Förskola och skola är skyldiga att agera omedelbart om något sådant misstänks eller uppmärksammas.</p>	<p>Tillrättavisningar som förnedrar Att skälla ut ett barn inför andra eller använda nedlåtande tonfall.</p> <p>Ignorera eller särbehandla Att konsekvent inte lyssna på ett barn, inte trösta eller inte ge samma möjligheter som andra.</p> <p>Kommentarer om barnets person Till exempel "du är alltid bråkig", "du kan ju aldrig lyssna".</p> <p>Fysiska handlingar som känns hårda eller skrämmande Att dra ett barn i armen, lyfta hårdhänt eller hålla fast på ett sätt som inte är nödvändigt för säkerhet.</p> <p>Att skratta åt ett barn eller göra narr av det Även om det inte är menat som elakt kan det upplevas som kränkande.</p>

Tabell 3. Ett barn eller en elev kränker en vuxen i verksamheten			
Diskriminering	Trakasserier	Sexuella trakasserier	Kränkande behandling
I lagens mening kan inte ett barn vara diskriminerande men kan agera på ett sätt som utgör trakasserier utifrån de sju diskrimineringsgrunderna.	<p>Beteenden kopplade till diskrimineringsgrunder</p> <p>Även om det inte juridiskt räknas som diskriminering när barnet gör det, kan barnet ändå använda uttryck som bygger på kön, etnicitet eller religion:</p> <p>Kommenterar en vuxens hudfärg eller språk på ett nedvärderande sätt.</p> <p>Skrattar åt eller hånar religiösa symboler eller kläder.</p> <p>Säger att en man "inte får" göra vissa saker för att han är man, eller tvärtom.</p>	<p>Sexuellt gränsöverskridande beteende</p> <p>Barnet tar på en vuxen på ett sätt som är olämpligt eller sexuellt laddat. Barnet använder sexuella ord eller gester mot en vuxen.</p>	<p>Verbala kränkningar. Barnet använder nedsättande ord om vuxnas utseende, kropp eller röst. Barnet säger saker som "du är dum" i syfte att såra.</p> <p>Fysiska kränkningar Barnet slår, knuffar eller kastar saker mot en vuxen. Barnet förstör saker för att provocera eller skada relationen.</p> <p>Hur verksamheten bör se på det: Det är inte barnets ansvar att förstå konsekvenserna fullt ut – barn behöver vägledning. Personal ska agera, dokumentera och arbeta förebyggande, precis som vid andra kränkningar. Fokus ligger på att förstå <i>varför</i> barnet agerar så och ge stöd, inte att skuldbelägga.</p>

Tabell 4. En vuxen kränker en annan vuxen i verksamheten			
Diskriminering	Trakasserier	Sexuella trakasserier	Kränkande behandling
<p>Kön. Verksamheten har olika syn på rätten till föräldraledighet.</p> <p>Könsidentitet eller könsuttryck. Verksamheten har en chef som har svårt att godta att det finns personal som identifiera sig med en annan könsidentitet.</p> <p>Etnisk tillhörighet. I verksamhetens rekryteringsprocess kallas endast personer som har svensklingande för- och efternamn.</p> <p>Religion eller annan trosuppfattning. Ledningen har bestämt att inga religiösa symboler får förekomma.</p> <p>Funktionsnedsättning. På skolan saknas det en hiss till övervåningen där mellanstadiets lokaler finns. Det finns även undervisningssalar på markplan.</p> <p>Sexuell läggning. En chef har en trosuppfattning som strider mot samkönade par.</p> <p>Ålder. Företaget har som policy att aldrig anställa någon över en viss ålder.</p>	<p>Kön. En man nekas föräldraledighet eller bemöts negativt när han vill ta ut den.</p> <p>Könsidentitet eller könsuttryck. En person som är trans tilltalas konsekvent med fel pronomen trots att hen klargjort vad som gäller.</p> <p>Etnisk tillhörighet. En person med utländskt klingande namn får inte komma på intervju trots likvärdiga meriter som de andra personerna som kallats.</p> <p>Religion eller annan trosuppfattning. En person nekas att bära religiösa symboler eller kläder utan saklig anledning.</p> <p>Funktionsnedsättning. En rullstolsbunden mellanstadielärare kan inte utföra sitt arbete trots att undervisningen kan flyttas ner på markplan.</p> <p>Sexuell läggning. En chef gör nedsättande kommentarer om homosexuella eller bisexuella.</p> <p>Ålder. En äldre arbetssökande får höra att "vi söker någon yngre och mer energisk".</p>	<p>Oönskad fysisk kontakt. En kollega lägger handen på någons rygg, axel eller lår trots att personen markerat att det inte känns okej. Kramar, klappar eller "skojbråk" som har en fysisk och sexuellt laddad underton.</p> <p>Sexuella kommentarer eller anspelningar. Kommentarer om kropp, klädsel eller utseende med sexuell ton. "Skämt" om sex, kroppar eller relationer som riktas mot en specifik person.</p> <p>Sexuella gester eller blickar. Upprepade, påträngande blickar mot någons kropp. Gester eller mimik som är sexuellt antydande.</p> <p>Visuellt material. Att visa pornografiska bilder eller filmer på jobbet. Att skicka sexuella bilder eller länkar till en kollega.</p> <p>Verbala handlingar. Frågor om någons sexliv eller privata relationer. Sexuella kommentarer i grupp som får en person att känna sig utsatt.</p> <p>Påtryckningar eller förslag. Förslag om sexuella handlingar, "dejter" eller förmåner i utbyte mot något på jobbet.</p> <p>Digitala trakasserier. Sexuella meddelanden via sms, mejl eller chatt. Att tagga eller skicka vidare sexuellt innehåll riktat mot en kollega.</p>	<p>Verbala kränkningar. Nedsättande kommentarer om utseende, kropp, klädsel eller personlighet. Sårande "skämt" som riktas mot en specifik person.</p> <p>Icke-verbala kränkningar. Himlande ögon, suckar eller hånfulla blickar som används för att förminska någon. Att ignorera en person medvetet i samtal eller möten. Att vända ryggen till eller gå därifrån när personen pratar.</p> <p>Sociala kränkningar. Uteslutning från gemenskap, möten eller information som andra får. Att sprida rykten eller prata illa om någon bakom ryggen. Att medvetet undvika att samarbeta eller ge stöd.</p> <p>Fysiska kränkningar. Oönskad fysisk kontakt som inte är sexuellt laddad men ändå obehaglig, t.ex. att knuffa eller ta tag i någon.</p> <p>Kränkningar kopplade till makt. Att använda sin position för att trycka ner någon, t.ex. en chef som skäller ut en anställd inför andra.</p> <p>Digitala kränkningar. Sårande eller förlöjligande meddelanden i chatt eller mejl. Att exkludera någon från digitala grupper eller informationskanaler.</p>

Främjande insatser

Definition

Det främjande arbetet handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten och behöver inte utgå från identifierade problem i verksamheten. Det främjande arbetet ska anpassas till barnens ålder och till den aktuella verksamheten.

Tabell 5. Hur vi ska arbeta för att uppnå våra mål	
Likabehandling kön	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har strukturerade samtal om vad det innebär. - Vi accepterar inga nedsättande kommentarer. - Vi genomför värderingsövningar. - Vi har "individfokus och inte efter kön" som grundtanke. - Vi för återkommande samtal om förväntade könsroller. - Vi diskuterar och lyfter fram icke stereotypa karaktärer, t ex i litteratur, film och vår närmiljö.
Likabehandling etnisk tillhörighet & trosuppfattning	<ul style="list-style-type: none"> - Vi har ett öppet och nyfiket förhållningssätt till varandra. - Vi jämför religionerna och deras specifika uttryck på ett likvärdigt sätt. - Vi har ett öppet klimat för diskussion i våra klassrum. - Vi vuxna strävar efter att vara fördomsfria. - Vi ser individernas personliga egenskaper, inte grupptillhörigheter. - Vi lyfter individers och gruppers starka sidor. - Vi har höga förväntningar på varandra.
Likabehandling funktionsvariation och ålder	<ul style="list-style-type: none"> - Vi är öppna för och nyfikna på olikheter. - Vi är medvetna om att det finns "osynliga" funktionsvariationer. - Vi låter elever med funktionsvariationer vara delaktiga i planering och förväntningarna i skolan utifrån deras önskemål och förmåga. - Vi individanpassar och förväntar oss inte att alla ska göra på samma sätt. - Barns delaktighet i aktiviteter anpassas utefter deras ålder och mognad.
Likabehandling oavsett familjesammansättning, sexuell läggning etc.	<ul style="list-style-type: none"> - Vi är öppna för och nyfikna på olikheter och arbetar normbrytande. - Vi bemöter elevernas nyfikenhet på ett positivt sätt, t ex genom att besvara frågor och stötta med fler källor till information. - Vi jobbar kontinuerligt med värdegrund och livskunskap. - Vi läser och diskuterar om icke normativa kärnfamiljer och gör eleverna medvetna om att det finns olika familjekonstellationer.
Socialt klimat fritt från kränkningar	<ul style="list-style-type: none"> - Vi vuxna är goda förebilder. - Vi accepterar inga kränkningar. - Vi är tydliga med vad vi förväntar oss. - Vi reagerar när något händer som inte är bra - Vi ger positivt gensvar när något som är bra händer. - Vi ser barnen som individer, lyssnar på dem och tar deras upplevelse på allvar. - Vi arbetar ständigt med allas rätt att vara den man är. - Vi ger elever rika möjligheter att lyckas på sitt sätt. - Vi ger alla eleverna möjlighet att komma till tals (och få följdfrågor).

All personal på skolan ansvarar för att vara bärare av och sprida förhållningssätt som bygger på allas lika värde. All personal ansvarar även för att genomföra aktiviteter med sina elever som främjar detta förhållningssätt.

Elevhälsoteamets olika kompetenser ansvarar för att vid behov stötta personalen i detta arbete.

Förebyggande arbete

Hur vi arbetar med att avvärja risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling:

- Trygghet under rasterna. Vi delar upp rast-tiderna för yngre och äldre elever för att minska konflikter. Det finns minst två vuxna ute på rasterna, som ska vara i elevernas närhet där behovet är störst.
- Vi har som målsättning att vi "ser" alla barns behov genom att vi går igenom barnen i gruppinventeringen två gånger per termin på våra studiedagar.
- Rastaktiviteter är ett område som har påbörjats och som kan utvecklas vidare på skolan. Förskolans lekmiljö utomhus kan även utvecklas.
- Likabehandlingsplanen revideras och kommuniceras med personal, elever och vårdnadshavare.
- Vi arbetar med begreppet värdegrund i olika former i både förskola, skola och fritidshem.

Elev- och barnhälsans arbete

Elevhälsoteamets förebyggande och främjande arbete under läsåret:

- Hälsosamtal i vissa klasser (skolsköterska och kurator)
- Motorisk scanning i Förskoleklass (skolsköterska)
- Elevsamtal och enkäter där det psykosociala måendet undersöks (kurator)
- Barn- och elevstödande arbete på olika nivåer både enskilt och i grupp (skolsköterska, kurator, specialpedagog)
- Tre möten per termin med specialpedagog och speciallärare där personal har möjlighet att diskutera och få stöd på olika sätt.
- Tre barnhälsoteam och elevhälsoteam per termin där personal har möjlighet att få stöd av elevhälsans olika kompetenser.

Åtgärdande arbete

All personal som blir vittne till eller på annat sätt får kännedom om misstänkt kränkning ingriper genom att omedelbart och kraftfullt avbryta handlingen, samt ansvarar för att händelsen anmäls till rektor, dokumenteras på avsedd blankett och att klasslärare informeras. Rektor har ett delegerat ansvar från huvudman att utreda, åtgärda, följa upp och utvärdera misstänkt kränkning. I de fall det rör sig om en misstänkt kränkning mellan vuxna har huvudmannen ansvar för utredningen. Huvudmannen har även huvudansvaret för att se till att planen efterlevs i sin helhet.

Tabell 6. Ärendegång då en elev blivit utsatt för misstänkt kränkning av annan elev i skolan	
Steg	Beskrivning
1. Upptäckt eller misstanke	<p>En kränkning kan uppmärksammas av personal, barn eller vårdnadshavare. Den vuxne som är närmast ingriper direkt. Samtal hålls med berörda elever och klasslärare.</p> <p>Samtal med utsatt elev: Kartläggning av vad som hänt (vad, när, var, hur, av vem). Skapa trygghet och förklara att skolan tar ansvar. Boka nytt samtal.</p> <p>Samtal med den/de som pekats ut: Lugnt samtal där eleven beskriver sin roll. Fokus på lösningar, inte skuld. Eleven får föreslå förändringar. Neutral hållning från vuxen.</p>
2. Kontakt med vårdnadshavare	<p>Ansvarig pedagog informerar vårdnadshavare.</p> <p>Samtalets innehåll: Vad som skett, tydlig markering att kränkningar inte accepteras. Betona samarbete mellan hem och skola. Vid behov bokas uppföljning.</p>
3. Anmälan till rektor och start av utredning	<p>Ärendet anmäls skriftligt till rektor som skyndsamt startar utredning. Rektor anmäler ärendet vidare till huvudmannen. Rektor tar reda på vilka åtgärder som redan gjorts, beslutar om eventuella behov av ytterligare insatser och hur eleven kan stöttas.</p>
4. Uppföljning av åtgärder av personal	<p>Klasslärare har fortsatt enskilda samtal med utsatt elev och den/de som utfört kränkningen. Fokus på om kränkningarna upphört, hur förändringen upplevs och vad som kan förbättras.</p>
5. Uppföljning och utvärdering av rektor	<p>Rektor följer upp och utvärderar ärendet. Om kränkningarna upphört avslutas ärendet.</p>
6. Elevhälsan kopplas in	<p>Om kränkningarna fortsätter trots åtgärder kopplas elevhälsan in.</p> <p>Elevhälsan stöttar klasslärare och ger handledning kring ytterligare åtgärder. Insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå ses över.</p> <p>Elevhälsans rekommenderade åtgärder genomförs och elevhälsan analyserar effekten av de vidtagna åtgärderna.</p>
7. Samlad bedömning	<p>Bedömning görs om ärendet kan avslutas eller om det ska fortsätta med nya åtgärder (återgång till steg 4).</p>

Tabell 7. Ärendegång då ett barn blivit utsatt för misstänkt kränkning av ett annat barn i förskolan	
Steg	Beskrivning
1. Upptäckt eller misstanke	En kränkning kan uppmärksammas av personal, barn eller vårdnadshavare. Personal stoppar situationen direkt och ser till att alla barn är trygga. Den som utsatts får stöd och möjlighet att berätta i lugn och ro. Den som misstänks ha kränkt någon bemöts lugnt och respektfullt.
2. Kontakt med vårdnadshavare	Vårdnadshavare till berörda barn informeras så snart som möjligt. Informationen ska vara saklig och inte peka ut skuld innan utredningen är klar.
3. Anmälan till rektor och start av utredning	Ärendet anmäls skriftligt till rektor som skyndsamt startar utredning. Rektor anmäler ärendet vidare till huvudmannen. Rektor tar reda på vilka åtgärder som redan gjorts, beslutar om eventuella behov av ytterligare insatser och hur barnet kan stöttas.
4. Uppföljning och utvärdering av rektor	Rektor följer upp och utvärderar ärendet. Om kränkningarna upphört avslutas ärendet.
5. Barnhälsoteam kopplas in	Om kränkningarna fortsätter trots åtgärder kopplas barnhälsan in. Barnhälsan stöttar pedagoger och ger handledning kring ytterligare åtgärder. Insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå ses över. Barnhälsans rekommenderade åtgärder genomförs och barnhälsan analyserar effekten av de vidtagna åtgärderna.
6. Samlad bedömning	Bedömning görs om ärendet kan avslutas eller om det ska fortsätta med nya åtgärder (återgång till steg 3).

Tabell 8. Ärendegång då en vuxen blivit utsatt för misstänkt kränkning av ett barn/elev	
Steg	Beskrivning
1. Upptäckt eller misstanke	Om någon i verksamheten upplever att ett barn eller en elev kränker en personal ska kränkningen omedelbart avbrytas. Åtgärderna mot barnet/eleven ska stå i proportion mot det inträffade.
2. Kontakt med vårdnadshavare	Vårdnadshavare till berörda barn informeras så snart som möjligt. Informationen ska vara saklig och inte peka ut skuld innan utredningen är klar.
3. Anmälan till rektor och start av utredning	Ärendet anmäls skriftligt (kan vara muntligt i ett första skede) till rektor som skyndsamt startar utredning. Rektor anmäler ärendet vidare till huvudmannen. Rektor tar reda på vilka åtgärder som redan gjorts, beslutar om eventuella behov av ytterligare insatser och hur barnet kan stöttas. Huvudmannen har ett särskilt arbetsgivaransvar mot den vuxna.
4. Uppföljning och utvärdering av rektor	Rektor följer upp och utvärderar ärendet. Om åtgärderna visat sig vara tillräckliga avslutas ärendet.
5. Barn-/Elevhälsoteam kopplas in	Om kränkningarna fortsätter trots åtgärder kopplas barn- /elevhälsan in. Barn- /elevhälsan stöttar pedagoger och ger handledning kring ytterligare åtgärder. Insatser på individ-, grupp- och organisationsnivå ses över. Barn- /elevhälsans rekommenderade åtgärder genomförs och barn- elevhälsan analyserar effekten av de vidtagna åtgärderna.
6. Samlad bedömning	Bedömning görs om ärendet kan avslutas eller om det ska fortsätta med nya åtgärder (återgång till steg 4).

Tabell 9. Ärendegång då ett barn/elev blivit utsatt för misstänkt kränkning av en vuxen i verksamheten	
Steg	Beskrivning
1. Upptäckt eller misstanke	Om en elev, vårdnadshavare eller personal upplever att en elev/elever kränkts av en personal görs en anmälan till rektor men huvudmannen ansvarar för ärendet. Personal stoppar situationen direkt och ser till att alla barn är trygga. Barnet/eleven får stöd och möjlighet att berätta i lugn och ro. Den vuxne ska bemötas lugnt och respektfullt.
2. Information till vårdnadshavare	Vårdnadshavare till berörda barn informeras så snart som möjligt. Informationen ska vara saklig och inte peka ut skuld innan utredningen är klar.
3. Anmälan till rektor	All personal har omedelbar anmälningsplikt till rektor när de får kännedom om att ett barn kan ha blivit utsatt. Anmälan ska vara skriftlig. Rektor anmäler till huvudman som skyndsamt tar över ärendet.
4. Utredning av huvudman	Huvudman tar reda på vad som hänt, vilka åtgärder som redan gjorts, beslutar om eventuella behov av ytterligare insatser och hur eleven kan stöttas. Utredningen ska vara saklig, dokumenterad och inriktad på att klarlägga vad som hänt och vilka åtgärder som behövs.
5. Huvudmannen vidtar åtgärder	Huvudmannen ska se till att vidta åtgärder för att stoppa kränkningarna och förhindra att de upprepas. Det kan handla om organisatoriska, arbetsrättsliga eller pedagogiska insatser. Huvudmannen ska säkerställa att barnet/elev får stöd. Vid behov koppla in elevhälsa och/eller socialtjänst. Huvudmannen ska följa upp att åtgärderna fungerar. Huvudmannen har ett fortlöpande ansvar tills situationen är löst.

Tabell 10. Ärendegång då en vuxen blir kränkt av en annan vuxen i verksamheten	
Steg	Beskrivning
1. Upptäckt eller misstanke	Om en vuxen upplever sig kränkt av en annan vuxen i verksamheten ska detta anmälas. Den utsatte ska få stöd och möjlighet att berätta i lugn och ro vad som hänt och den anklagade ska även den bemötas lugnt och respektfullt.
2. Anmälan till rektor	Anmälan ska vara skriftlig. Rektor anmäler till huvudman samtidigt som rektor skyndsamt utreder ärendet.
4. Utredning av rektor eller eventuellt huvudman	Rektor tar reda på vad som hänt, tittar på vilka åtgärder som ska göras, beslutar om eventuella behov av ytterligare insatser och hur den utsatte kan stöttas. Utredningen ska vara saklig, dokumenterad och inriktad på att klarlägga vad som hänt och vilka åtgärder som behövs. Vid behov, eller om det är rektor som har anklagats för handlingen, ska huvudmannen ta på sig att utreda ärendet.
5. Rektor eller huvudmannen vidtar åtgärder	Rektor eller huvudman ska se till att vidta åtgärder för att stoppa kränkningarna och förhindra att de upprepas. Det kan handla om organisatoriska, arbetsrättsliga eller pedagogiska insatser. Huvudmannen har ett arbetsgivaransvar och ska säkerställa att personerna i ärendet får stöd.

All dokumentation görs skriftligt. Den personal som såg det inträffade är den som ansvarar för att rapportera incidenten till ansvarig pedagog som sedan upprättar ärendet och anmäler ärendet till rektor. Rektor ansvarar för att ärendet skyndsamt följs upp och anmäls till huvudmannen.

Ansvarsfördelning för arbetet med likabehandling i verksamheten

Rektor är ålagd att ansvara för att planen utarbetas, följs upp och utvärderas varje år tillsammans med all personal, elever och elevhälsoteam. Rektor ansvarar för implementering av planen och att planen hålls som ett levande dokument i den dagliga verksamheten. Med skola menas även förskola och fritidshem i planen. Alla elever samt all personal tar del av planen mot diskriminering och kränkande behandling i början av läsåret. Vårdnadshavare informeras samt att planen läggs ut på Pilkrogs hemsida. Huvudmannen ska säkerställa att arbetet blir utfört enligt planen.

Huvudmannen ansvarar för att:

1. Se till att det finns ett systematiskt arbete

- Huvudmannen måste säkerställa att alla verksamheter arbetar förebyggande, främjande och åtgärdande.
- Det ska finnas rutiner för hur personal ska agera vid misstanke om diskriminering, trakasserier eller kränkning.

2. Säkerställa att det finns en årlig plan

- Huvudmannen ansvarar för att varje verksamhet har en likabehandlingsplan som tas fram årligen, bygger på kartläggning av risker och innehåller konkreta mål och åtgärder.

3. Resurser och kompetens

- Huvudmannen ska se till att personal och rektorer har tillräcklig kompetens och resurser för att följa lagen.

4. Tillsyn och uppföljning

- Huvudmannen ska följa upp att arbetet fungerar och vid behov vidta åtgärder.
- Det innebär att analysera incidenter, rutiner och resultat.

5. Ansvar vid kränkning av personal

- Om en elev uppger att hen blivit kränkt av personal, är det huvudmannen som bär ansvaret för att:
  - utreda, dokumentera, vidta åtgärder.

Rektor ansvarar för att:

1. Leda det förebyggande och främjande arbetet

- Rektor ska se till att skolan arbetar aktivt för att skapa en trygg miljö.
- Kartläggning av risker ska göras regelbundet.

2. Upprätta och följa upp likabehandlingsplanen

- Rektor leder arbetet med att ta fram planen, involvera elever och personal samt följa upp och revidera planen varje år.

3. Utredda varje misstänkt kränkning

- Rektor måste se till att alla uppgifter om kränkning utreds skyndsamt.
- Utredningen ska dokumenteras.
- Åtgärder ska sättas in direkt för att stoppa kränkningen och förhindra upprepning.

4. Informera huvudmannen

- Rektor ska rapportera ärenden där personal misstänks ha kränkt en elev, där huvudmannen ansvarar för vidare utredning
- Rektor ska också rapportera allvarliga eller återkommande problem.

5. Säkerställa att personal agerar

- Rektor ansvarar för att all personal:
  - känner till rutinerna, agerar direkt vid misstanke om kränkning, dokumenterar och rapporterar enligt skolans rutiner.